

DIGITALISERING AF LOVGIVNING – RETSSIKKERHEDSMÆSSIGE ASPEKTER

Oplægsholder
Birgitte Arent Eiriksson
vicedirektør
21.05.2019

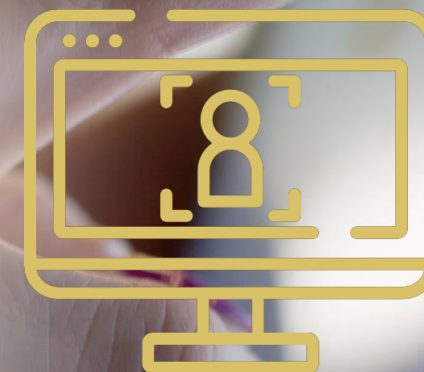
 justitia-int.org
 [@justitiaorg](https://twitter.com/justitiaorg)
 facebook.com/justitiadk
 linkedin.com/company/justitia

DIGITALISERINGSKLAR LOVGIVNING

DEN POLITISKE AFTALE

- Aftalen om digitaliseringsklar lovgivning blev indgået i januar 2018 og alle partier var med.
- Aftalen indebærer, at ny lovgivning pr. 1. juli 2018 så vidt muligt skal kunne administreres helt eller delvist digitalt.
- Og med anvendelse af ny teknologi, som understøtter en bedre og mere effektiv offentlig opgaveløsning.
- Den eksisterende lovgivning skal løbende gennemgås og revideres for at blive digitaliseringsklar.

DE SYV PRINCIPPER

- Enkle og klare regler
- Digital kommunikation
- Muliggøre automatisk sagsbehandling
- Sammenhæng på tværs – ensartede begreber og genbrug af data
- Tryk og sikker datahåndtering
- Anvendelse af offentlig infrastruktur
- Forebygge snyd og fejl

ÆNDRET VURDERING AF LOVFORSLAG

Pr. 1. juli 2018 skal vurderingen af lovforslags offentlige implementeringskonsekvenser omfatte:

- De syv principper for digitaliseringsklar lovgivning
- Organisatoriske forhold samt administrative omstillings- og driftskonsekvenser (ændringer i aktiviteter og drift)
- It-understøttelse, styring og risiko
- Databeskyttelse og genbrug af data

Implementeringskonsekvenserne beskrives som positive, hvis forslaget reducerer de administrative omkostninger, fører til mindre tidskrævende arbejdsgange, ex gennem digitalisering, eller på anden vis bidrager til en mere overskuelig og sammenhængende offentlig sektor. I modsat fald skal implementeringskonsekvenserne beskrives som negative (vejledningen side 20).

ÆNDRING AF LOVGIVNINGSPROCESSEN

- Lovforslag skal i høring hos DIGST 6 uger før ekstern høring.
- Dette lægger - sammen med vejledningen om digitaliseringsklar lovgivning - et pres på fagministerierne om at digitalisere så meget som muligt.
- Hensynet til borgernes retssikkerhed og rettigheder har fået en noget mere begrænset omtale i DIGSTs vejledning (og først efter høringsrunden) ➡ får en noget mindre betydning på dette tidlige tidspunkt i processen.
- DIGST har givet sig selv et meget bredt kompetenceområde, har f.eks. udtalt sig om et forslag om ændring af straffeloven (Forbud til dømte seksualforbrydere).

KONSEKVENSER AF DIGITALISERING OG AUTOMATISERING

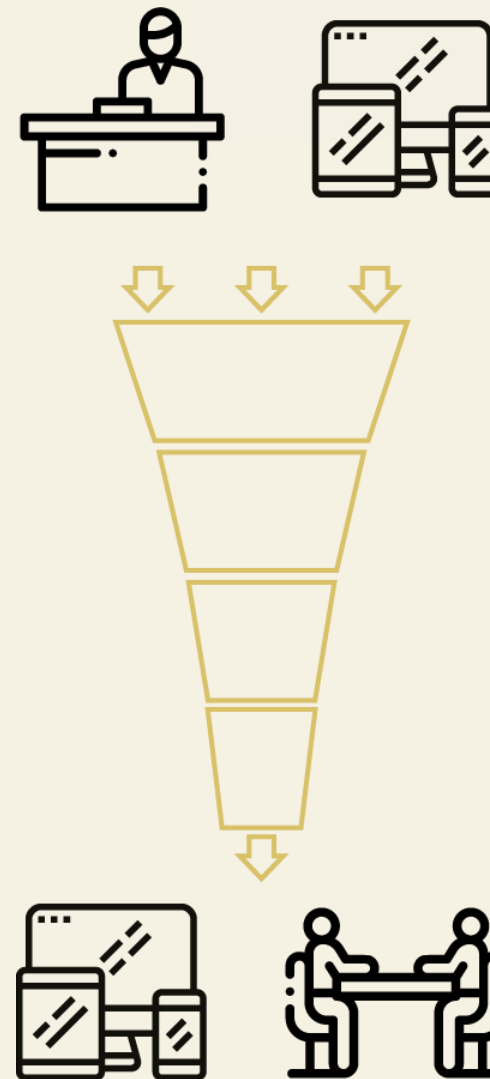
POSITIVE KONSEKVENSER

- Klare og entydige begreber samt fællesbegreber frem for særbegreber
➡ lettere at forstå for borgere og lettere at administrere for myndigheder.
- Lovgivning med objektive kriterier fremfor skøn
➡ mere *objektiv* lighed samt forudsigelighed i forvaltningens afgørelser.
- Kortere sagsbehandlingstider.
- Bedre tilgængelighed.
- Store effektiviseringsgevinster i den offentlige sektor.

RETSSIKKERHEDSMÆSSIGE UDFORDRINGER

- Det er ikke alle områder, som er egnet til digitalisering og automatisering - der er stadig behov for fagprofessionelle skøn og særlige hensyn.
- Det er ikke alle personer, der er egnet til digitalisering, men det er kun få, som kan få fritagelse.
- DIGST vil løse det med opsamlingskategorier i tilknytning til de objektive hovedkategorier.
- Hvem har ansvaret for at identificere de (atypiske) sager/personer, der bør udtages til manuel sagsbehandling?
- Borgernes mulighed for selv at være aktiv i sagsprocessen og f.eks. bidrage til sagens oplysning begrænses.
- Hvordan skal efterprøvelsen foregå?

PROCESSUELLE FORHINDRINGER

- Forvaltningslovens regler gælder også i digitale og automatiserede systemer, og det er myndighedernes ansvar, at de indkøbte it-systemer opfylder de forvaltningsretlige krav.

(Ombudsmandens notat af 8/2-2018 om forvaltningsretlige krav til det offentliges it-løsninger og FOB 2014-24).

- Et udvalg i regi af Finansministeriet (Digitaliseringsstyrelsen) undersøger, hvordan forvaltningslovens partsrettigheder kan tilgodeses i en digital verden. F.eks. er reglerne om partshøring, sagsoplysning, begrundede afgørelser og myndighedernes vejledningspligt i spil.

FORSLAG OM ÆNDRING AF FORVALTNINGSLOVEN

Høring 21. december 2018, fremsættelsen i FT overvejes i lyset af kritiske høringssvar.

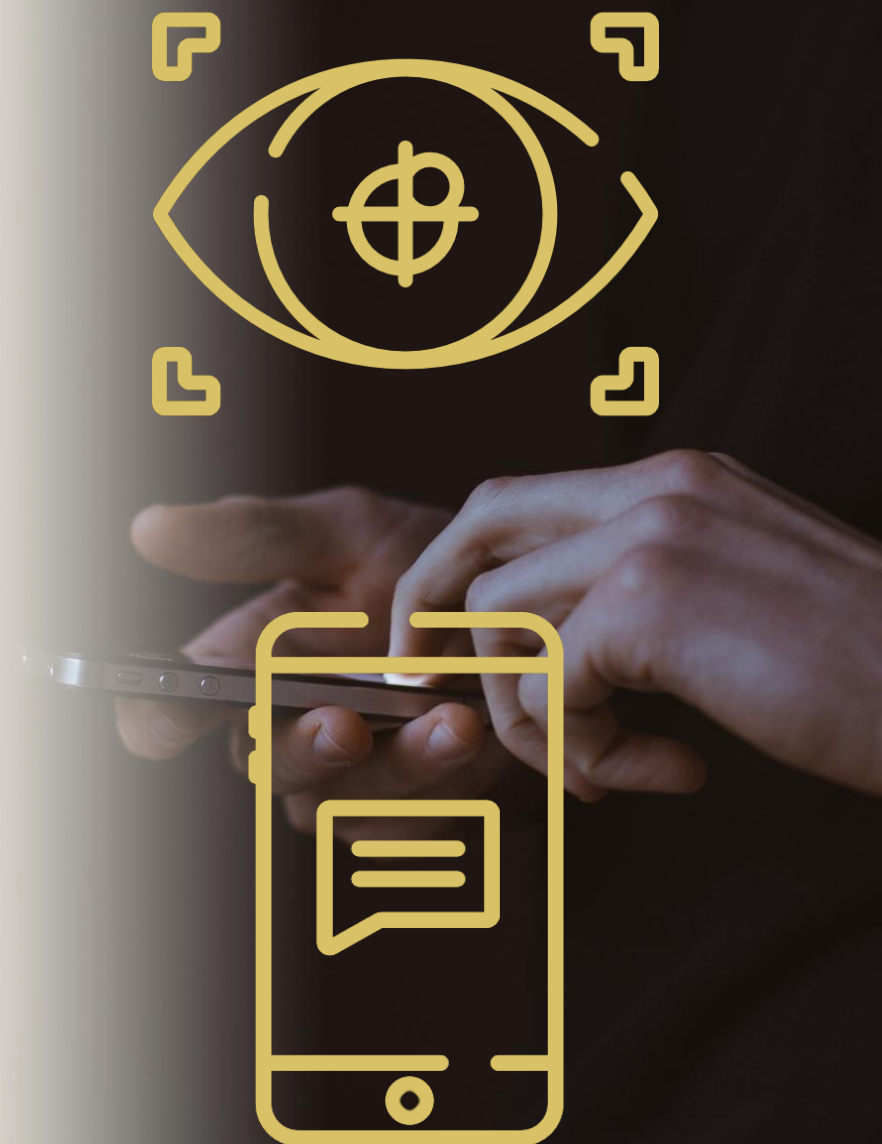
1. Forslag om, at de enkelte ministre på nærmere angivne sagsområder og efter forhandling med justitsministeren generelt kan anvende såkaldte agterskrivelser, hvor myndighederne i én og samme postgang kan partshøre borgerne og meddele afgørelser.
2. Forslag om, at de enkelte ministre selv skal kunne fastsætte regler om anvendelse af obligatorisk digital kommunikation.

Konsekvens: Der vil blive åbnet op for en omfattende brug af robotafgørelser i det offentlige uden parlamentarisk kontrol.

Ministerierne vil fremover (dog efter forhandling med justitsministeren om agterskrivelserne) kunne træffe beslutning om oprettelse af obligatoriske digitale selvbetjeningsløsninger, hvor sagerne behandles uden den sædvanlige partshøringsprocedure og dermed uden menneskelig indblanding.

ANDRE UDFORDRINGER

- Systemtekniske risici – selv små fejl i it-systemerne kan få stor betydning, fordi de bliver systematiske og rammer mange borgere.
- Datakvalitet - afgørelsernes rigtighed vil i høj grad afhænge af kvaliteten af de data, som er til rådighed.
- Fejlbehæftede oplysninger i ét register vil hurtigt kunne sprede sig og indgå i afgørelser hos andre myndigheder.
 - ➡ Kan medføre urigtige afgørelser.
- Datasikkerhed - der har tidligere været mange eksempler på, at myndigheder uforvarende er kommet til at lække borgernes oplysninger på den ene eller anden måde.
 - ➡ Krænkelser af privatliv og risiko for misbrug af oplysninger, også i kriminelt henseende.

DIGITALISERING REJSER MANGE SPØRGSMÅL

EKS. PÅ SPØRGSMÅL

- Hvordan udvælges de områder, som skal digitaliseres?
- Hvem har ansvaret for at identificere de atypiske sager/personer?
- Hvordan skal offentlige myndigheder fremover yde service og vejledning?
- Hvordan kan vi sikre tilstrækkelig gennemsigtighed i automatiske afgørelser (vurdering af klagemuligheder, efterprøvelse)?
- Går det den rigtige vej med vores retssikkerhedsbegreb – forudsigelighed og lighed i automatiserede processer fremfor afgørelser tilpasset borgerens samlede konkrete situation i processer, hvor myndighederne hjælper borgeren med at varetage sine interesser?
- Kan vi acceptere to niveauer af retssikkerhed?
- Hvem skal bestemme rammerne for den kommende digitalisering?

